

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

dereḳ ḥayim

Horovits, Yeshayah

zolqiew, 1802

אב תשרפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744)

פרשת שלח וארא

לוי בכלל בנין דכתיב אנכי הא קא רמז דאית אל-א שליטא
ענאה על עלמא דתיב פקידא קדמאם בכלל * צפ-ט בנין
דכתיב ה' קנהי דא פרט פקידא קדמאם דהלטרין למנדע ברישא
ובסופא כמא דאוקמינא :

פרשת בא

ושמרתם

את המלות וגו' כתב רש"י ושמרתם את המלות
שלא יבואו לידי תימוץ מכאן אמרו הפסח
ר' יאשיה שומר אל השם קורא את המלות
אלת את המלות כדרך שאין מחמילין את המלה כך אין מחמילין
את המלות אלא אם בא לידך מלגה אל החמלה עשה אותה מיד
ע"כ * יש להקשות הנה צפ' זו מדבר מעניני פסח ומלות
ואיך הוא מרמוז על מלות דעלמא * עוד קשה הוא מפרש
זה הפסוק של ושמרתם את המלות שלא יחמץ המלות ויעשה מיד
ואדרבה מלינו חיבה שמירה שפירושו להיפך דהיינו המתנה כמו
ואביו שמר את הדבר שפירושו המחין על הדבר * עוד קשה כל
אל תקרי בדברי רז"ל הוא משום שיש ליוזם הוכחה בקרא שלא
לקרות כן ומאי הוכחה יש בכאן * כבר האריכו המפרשים
ברמז חמץ ומלגה שהם נגד שני ילדים חמץ הוא החומץ הממול
והשאר הוא שאור שבעיפה כי גוף האדם הוא כמו עיסה המעורב
מקמח ומים כן עשה האד' כגבל הזה והל"הר הוא מחמץ העיסה
והמלה הוא יל"ע שגורם לאדם שיהי' נכנע ולא יעלה למעלה כמו
שהוא המלה ואז נכנע מפני צוראו ואינו בא לידי חטא והוא שור
מרע ועשה טוב והנה החילוק שבין האותיות מלה לאותיות חמץ
הוא הסתימא ר"ל שרמוז על מה שאמר למה הלוי ירך הה"א רמוז
לבעל הטובה שנכנס מן האד והקשו ולעול מלמטה וחירלו לאו
אסתיע מלחא ע"כ במלה יש ה"א הרומזת לחטובה ובחמץ ח"ת
הסתיעה למעלה ולריך לבדוק החמץ בכל מקומות שדרך להכניס
שם חמץ דהיינו כל אבר ואבר המיועד לחטוא כגון הפס יבדוק
מלה"ר ורכילו' ולדבר נבלם ושבועות וקללו' ושיחה בטילה ומאכלנו'
אסורות וכיוצא בזה * הלכ' יבדוק שלא יחטו' מחטבת און ולא יהיה
לברע רק טוב * העינים יבדוק שלא יראו דבר רע ועיניו יסין
דואות חורה ומלות ועניים לרקס עליהם וכיוצא בזה * הראש

יבדוק

פר
יבדוק שלא
וכן הידים
אלקים נשמ
ויחפלה צע
אוי יבער
בכל לבו ול
בפה כל חס
ולריך לבד
ובמ"ס חו
והנה
השיי ולק
שלא לא
ע"כ צו'
ואח"כ י
היקף וה
הזה *
חערובו
והמחט
בו כח ל
ענין וש
הכוונה
רק אל
על הל
החלבו
אשר
בהח
את כו
על ה
ומלש
הישר
שאל
קמיו

ובדוק שלא יהיה בקומה זקופים * והמלח שלא יהיה עוזת מלח
וכן הידים והרגלים וכל האברים והדריקס תהיה לאור הנר
אלקים נשמה אדם ועיקר זמן הדריקה צלילה קודם שיטן ויש צדד
והפלס בעפר ויזכור את כל מעשיו ויפספס בהם ואם פספס ומלא
אזי יבער זם החמץ וישרפנו ועיקר הציטול בלב שיעשה השוכה
בכל לבו ולב נשבר ונדכה אלפים לא חצוה * וגם תקנו לומר
בפה כל חמירא באופן שיטהר עלמו בדיבור ובמחשבה ובמעשה
ולריך לצדוק הן עבירות שנינו לבין קונו ובין עבירות שנינו לחבירו
ובמ"ס תור שבין אדם לחבירו כל אחד צדק וכו' והשאר מבטל ואז
סרה הקנאה והשנאה :

והנה

בא הלוי מהש"י על שבעת הימים שלא יראה ולא
ימלא ובה הלוי בעת לאתנו ממלרים כי אז בחר בנו
הש"י ולקחנו לו לעם וליונו שנקבע בלבנו באותו הזמן שבעה ימים
שלא לאכול חמץ כי הנה ? ימים הם היקף וחזרין חלילה עולמים
ע"כ בז' ימים הראשונים לריכין אנחנו לקבוע בלבנו דברים אלו
ואת"כ יהיה התעוררות הזה לזכרון לנו ונשמר אותו חמיר בכל
היקף והיקף רק שבהיקף הראשון יהיה לנו לאות לקבוע הדומם
הזה * וזה ענין שלא ימלא חמץ בראשיתו כל שבעה ואפי'
הערובת חמץ להודיע כמה לריך להחזיק מהדברים המחמילים
והמחטילים שאפילו בהערובות מעט החמץ מרובה שיש
בו כח להטות האדם לאשר יחפוץ לכך כל מחמלת לא תאכלו וזהו
ענין ושמרתם את המלות אל תהי קורא מלות אלא מלות אין
הכוונה שתשחנה בקריאתם אלא ישאר הפסוק כמו שהוא כחוב
רק אל תהי קורא מלות כלומר שהכוונה מהמלה לבד אלא הכוונה
על כל המלות כי מלות המלה ? ימים בהיקף הראשון רומזה על
החלביות יתר טוב לחיים כל המלות ולהיותם שמונים כמ"ס עקב
אשר במע אברהם עבדו וישמור ששמרתו ומי שכל המלות רומזו
ב-החמץ חמץ הרומז שלא יחמץ המלות ולשמור ולעשות ולקיים
את כל דברי התורה ולפ"י ושמרתם את המלות היא כפשוטו רומז
על המלה * אבל הודיע ששמירת המלה רומז להיותו יושב
ומלפס ויומר ויחמיר כל ימות הפנה לקיים כל המלות ולבער
היאר הרע הרמוז בחמץ וילך במלח היאר טוב * וכן בלחון הראשון
שאמ' הפח תלמים בצוק רומז על הענין זה כי היל"ד בא מרחיקת
שמימת התאום ולריך לקררו * ופירשו המפרשים רמז המשנה

פרשת שלח בא

אור ל"ד בודקין את החמץ וכו' כי ממעלה הילך הרע י"ג שני ויום אחד קודם ביאת הילך טוב ע"כ אור ל"ד מחמילין לבדוק לאות הנר נסמח אדם חופש כל חדרי בטן * וכן מלינו שלמדו בדיקת לאור הנר תיפוט מחיפוט וכו' ועל רמז זה נקרא יום ה"ד יום הראשון כמ"ס אך ביום הראשון תשביתו כי הוא הראשון של ביאת הילך טוב * ואפשר כוונת הנשיאים להקריב בימי' ההם קרבנותיה' הוא לזכר י"ג שני' של אדם השרוים בלא ילך טוב * ע"כ י"ב ימי קרבנותיהם ויום י"ג אהרו חג של י"ט שלהם ואח"כ באור ל"ד הצדיק' לאור הנר ע"כ נרמז אח"כ בהעלותך את הנרות וגו' אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות והם ז' ימי חג המלות * ע"כ נהגו בני ישראל לקבוע ימי תודת ניסן הללו להיותן קדושי' ולא חול וזה רמז ג"כ במה שאמר הקודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה דלכאורה הוא כפל ועל דרך הפשט מדבר מעיבור החודש ומעיבור השנה * אמנם דרך רמז הודיע כי של החודש כולו הוא כמו ר"ח ולא כשאר חדשי' ר"ח הוא מקודש ושאר ימי החודש הם חול אמנם זה התודת כולו הוא כמו ראשי קדשים כל יום הוא כמו ראש תודת :

איתא בזהר הקדוש וישא העם את בליקו טרם יחמץ * וכתיב שאור לא ימלא בבתיכם וסא' אוקמוה חבריא ורזא אוקימנא בין חמץ ומלח בכמה דוכתי דא ילך רע ודא ילך טוב פקודא בתר דא לספר בשבתא דליאת מלריים דליהו חיובא על בר נש לאשתעי בהאי שבתא לעלמין * הכי אוקימנא כל בר נש דאשתעי בליאת מלריים ובהוא ספורא וחדי בחדום זמין איהו למחרי בשכינתא לעלמא דהאי דהוה חדו מכלא דהאי איהו בר נש דחדי במרי' וקודשא ב"ה חדי בהוא ספור : כי שעתא כניס קב"ס לכל פמלייא דילי' ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבתא דילי דקא מבחעי בני יחדון בפרקני כדין כלסו מהכנסין ואתיין ומתחברין כדדייהו ד' ישראל ושמעי ספירא דשבתא דקא חדאן בחדווא דפורקני דמאריסון כדין אתיין ואודן ליה לקב"ס על כל איגון נסין וגבורין ואוראן ליה על עמא קדישא דליה ליה בארעא דחדאן בחדום דפורחנא דמאריסון כדין אחוסף חילא וגבורחא לעילא * וישראל דהוא ספירא יסבין חילא למאריסון כמלכ' דאחוסף חילא וגבורחא' כד משבחין גבורתיה ואודן ליה וכלאו דחלין קמיה ואסתלק יידיה על כלסו : ובגין כך אית לשבתא ולאשתעי בהפור כמס

דלחמר

פר
דלחמר
קב"ס ולפר
מיהו סובב
פרסומא
בלטריך
בגין דמי
ואודקין
בגוונא
למאי אל
בגין לא
בר נש
מקטרג
בקדמית
ליה לבר
ליה פ
בתיובת
דאתא
ימות לו
בי
גהייג
עסה
ויק
סיס
אמן
ילמ
ויג

פרשת שלח בא כב

לאחמר בגוונא ד חוצא איסו על צד נס לאסתעי חדיר קמי'
קצ"ה ולפרסומי נימא צבל אינון ניסין דעבד * ואי תימא אמאי
מיסו חוצא והא קצ"ה ידע כלא כל מה דהוי ויהוי לצתר דנא אמאי
פרסומא דא קמיה על מה המיכו עביד ואיסו יצע אלא ודאי
אלטרין צ"י לפרסומי נימא ולאסתעי קמיה צבל מה דאיסו עבד
צבין דמינון מנין סלקין וכל פמני' דלעיל' פתכנשי ותמאן לון
ואודאן כלהו לקצ"ה * ואסתלק יקריה עליהו עינא ותחת
בגוונא דא מאן דאסתעי ומפרט חטאוי על כל מה דעבד מי תימא
למאי אלטרין קלא מקטרגא קאים חדיר קמיה קודש' צריך הוא
צבין לאסתעי חוצי צבי נשא ולמתצע עליהון דינא * כיון דמקדיה
צד נס ומפרט חטאוי כל חד וחד לא אשמיד פטרא דפומ' לההוא
מקטרגא ולא יכי למתצע עליה דינ' דהא חדיר חצב דינא
צקדמיה' ולצתר אסתעי ומקטרג פלוני עבד כך * וע"ד אלטרין
ליה לצד נס לאקדמ' ולפרט חטאוי * כיון דמקטרגא חמי דא ליה
ליה פטרא דפומ' עליה וכדין אסתרג' מיניה מפל וכל * אי תצ
בתיובתא יאות ומי לאו הא מקטרג' אסתבת עליה ואמר פלוני
דאתא לקמן בתוקפת דאפי' צעיט צמריה חוצוי כך וכך * ע"ד
יאות לאודער צד נס צבל הגי צבין דאסתבת עבא מהימנא קמיה
קצ"ה :

פרשת בשלח

כי אמר אלקים פן ינחם העם צראוחם מלחמה ושבו מגרי'ם'
ראם והביטם כמה צריך האדם להתבונן לעשות גדרי'ם
וגביגות והרחקות שלא יבא לדי צבירה הנס הקצ"ה בעלמו וככבודו
עשה הרחקה פן ינחם העם וגו' ושלוס שלום לרחוק המרחק עלמו
מחשם עבירם ולא הוא קרוב להקצ"ה :
ויקה משם את עלמות יוסף צב"ר עליו הכחוב אומר חכם
לב יקח מלות שכל ישראל היו עבוקים בכסף חסב ומשם
מים עסוק בעלמות יוסף שנאמר ויקח משה את עלמות יוסף וגו'
אמר הקצ"ה למשה עליך אמר הכחוב חכם לב יקח מלות וגו' מזה
ילמוד האדם יניח כל כסף וזהב ויעסוק במלות הצב לידו לקיימנה:
ויסה סס מאו' רכב צמור וכל רכב מלרי' וגו' ל הזהו' וכי סס מאו'
רכב צמור לא סו רכבי מלרי' מ"ב וכל רכב מלרי' לא רכב
האנא